

Kauno m. savivaldybės 2023 m. visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaita

2024 m.

TURINYS

ĮVADAS	3
DEMOGRAFINĖ SITUACIJA	3
2023 M. KAUNO M. SVEIKATOS IR SU SVEIKATA SUSIJUSIŲ RODIKLIŲ PROFILIS	5
SAVIVALDYBĖS PRIORITETINIŲ PROBLEMŲ ANALIZĖ	12
IŠVADOS	15
REKOMENDACIJOS	16

IVADAS

Visuomenės sveikatos stebėseną Kauno m. savivaldybėje vykdoma remiantis Bendraisiais savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. rugpjūčio 11 d. įsakymu Nr. V-488 „Dėl Bendrųjų savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų patvirtinimo“. Pateikiami rodikliai atspindi kaip įgyvendinami Lietuvos sveikatos 2014–2025 m. strategijos (LSS) tikslai ir jų uždaviniai.

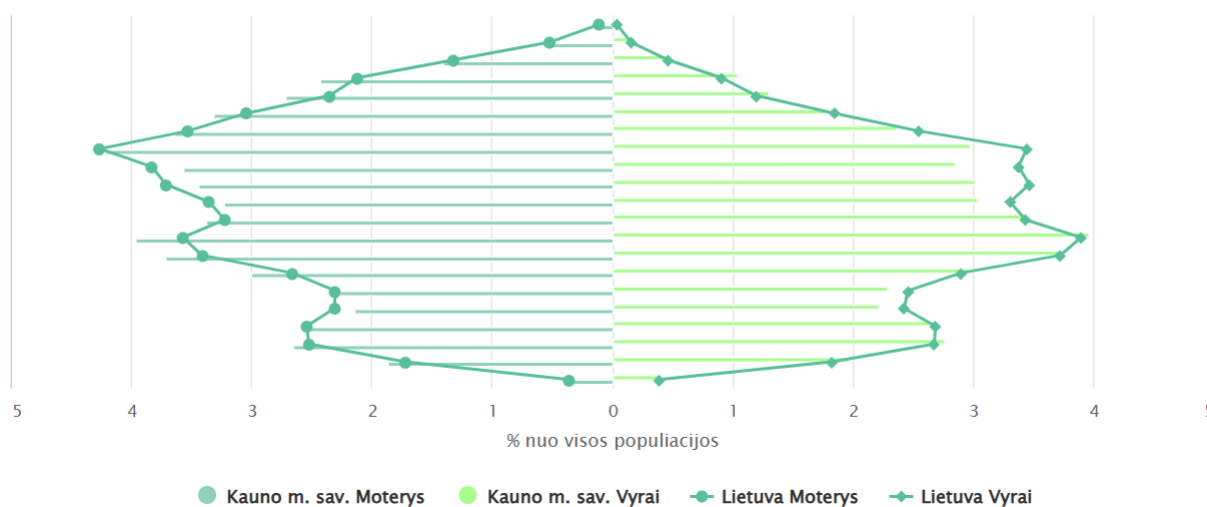
Visuomenės sveikatos stebėsenos savivaldybėje tikslas – nuolat rinkti, analizuoti ir interpretuoti visuomenės sveikatą apibūdinančius rodiklius bei tinkamai informuoti savivaldybės politikus, siekiant efektyvaus valstybinių (valstybės perduotų savivaldybėms) bei savarankiškų visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų įgyvendinimo savivaldybės teritorijoje.

Savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaitos tikslas – pateikti pagrindinius savivaldybės gyventojų sveikatą atspindinčius rodiklius, jų dinamiką ir jų pagrindu pateikti rekomendacijas bei prioritetines kryptis savivaldybės plėtros plano siekiniams, strateginio veiklos plano priemonėms. Ataskaita parengta naudojantis viešai prieinamais sveikatos statistikos duomenų šaltiniais:

- Valstybės duomenų agentūros portalu;
- Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema.

DEMOGRAFINĖ SITUACIJA

Amžiaus profilis, 2023

1 pav. Kauno m. savivaldybės demografinis medis

Socioekonominė situacija savivaldybėje

2023 m., lyginant su 2022 m., Kauno miesto savivaldybėje registruoto ilgalaikio nedarbo lygis mažėjo (atitinkamai 1,9 proc. ir 2,4 proc.). 2023 m. registruoto nedarbo lygio rodiklis Kauno miesto savivaldybėje buvo didesnis, lyginant su bendru Lietuvos rodikliu. Analizuojant gyventojų padarytas nusikalstamas veikas, susijusias su narkotikais, 2023 m. stebimas didėjimas, lyginant su 2022 m. (120,9/100 000 gyv. ir 77,6/100 000 gyv.), Kauno mieste šis rodiklis buvo didesnis, lyginant su bendru Lietuvos rodikliu (82,5/100 000 gyv.). Nepilnamečių skaičius Kauno mieste, įtariamų padariusius nusikalstamas veikas 2023 m. padidėjo, lyginant su 2022 m. (793,0/100 000 14–17 metų amžiaus vaikų ir 691,0/100 000 14–17 metų amžiaus vaikų), taip pat šis rodiklis buvo didesnis nei bendras Lietuvos vidurkis (584,0/100 000 vaikų). 2023 m., lyginant su 2022 m., Kaune gyventojų skaičius, tenkantis 1 tabako licencijai (171,2 ir 173,7) ir 1 alkoholio licencijai (136,5 ir 149,7) nežymiai sumažėjo, taip pat šie rodikliai Kauno mieste buvo geresni už bendrą Lietuvos rodiklį (atitinkamai 199,6 ir 162,8).

Sveikata savivaldybėje

Analizuojant Kauno miesto savivaldybės gyventojų sveikatą, pastebėta, kad 2023 m. nežymiai padidėjo ligotumo infekcinėmis ir parazitinėmis ligomis (A00-B99) 10 000 gyv. rodiklis (1350,9), lyginant su 2022 m. (1346,0), taip pat šis rodiklis išliko didesnis už bendrą Lietuvos vidurkį (1075,3). Didžiausias ligotumas buvo žarnyno infekcinėmis ligomis (A00-A08). Minėtu laikotarpiu Kaune didėjo bendro ligotumo kraujotakos sistemos ligomis (I00-I99) 10 000 gyv. rodiklis (atitinkamai 3585,3 ir 3494,0), taip pat šis rodiklis buvo didesnis už Lietuvos vidurkį (3387,4). Ligtumo kraujotakos sistemos ligomis grupėje didžiausias ligotumas buvo hipertenzinėmis ligomis (I10-I15) ir išemine širdies liga (I20-I22). 2023 m. sumažėjo ligotumo kvėpavimo sistemos ligomis (J00-J99) 10 000 gyv. rodiklis (3803,2; 2022 m. – 3912,8). Dažniausiai pasitaikančios kvėpavimo sistemos ligos buvo ūminės viršutinių kvėpavimo takų infekcijos, gripas (J00-J11). Kauniečių skaičius, kuriems buvo užregistruotos traumos (S00-T98), 2023 m. padidėjo ir siekė 1602,0/10 000 gyv. (2022 m. – 1589,4/10 000 gyv.). Dažniausiai patiriamos traumos buvo klubų, kojų (S70-S99), pečių lanko, rankos (S40-S69) bei galvos sužalojimai (S00-S09).

2023 METŲ KAUNO M. SVEIKATOS IR SU SVEIKATA SUSIJUSIŲ RODIKLIŲ PROFILIS

Tendencija: ➡ Nekinta, ⬆ Didėja, ⬇ Mažėja

SMR – standartizuotas mirtingumo santykis

Rodiklio pavadinimas	Savivaldybės reikšmės					Lietuvos reikšmės				
	Tend.	Rod.	Kiekis	3 metų vidurkis	Sant.	Rod.	Blog.	Sritis	Ger.	
Strateginis tikslas										
Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė, kai amžius 0 (HI skaičiavimai)	➡	79.1	79	77,6	1.02	77.5	71.1		80.5	
Išvengiamas mirtingumas, proc. – pagal jungtinį EBPO ir Eurostato sąrašą	➡	73.9	1021	70.8	0.96	76.7	86.9		69.4	
1 tikslas. Sukurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį										
1.1. Sumažinti skurdo lygį ir nedarbą										
Savižudybių sk. (X60-X84) 100 000 gyv.	⬇	14.2	43	15.2	0.72	19.6	74.00		0.0	
SMR nuo tyčinio savęs žalojimo (X60-X84) 100 000 gyv.	⬇	13.8	43	14.9	0.73	18.8	71.2		0.0	
Bandymų žudyti skaičius (X60–X64, X66–X84) 100 000 gyventojų	⬆	33.9	103	26.5	0.76	44.6	89.8		9.9	
Mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokyklose, skaičius 1 000 moksl.	⬇	49,5	1402	53.8	0.97	55.2	192.6		30.1	
Ilgalaikio nedarbo lygis, darbo jėgos %	⬇	1.9	3512	3.3	1.11	1.7	4.1		0.3	
Gyv. skaičiaus pokytis 1000 gyv.	⬇	4.3	1298	6.2	0.43	10.0	-25.4		55.5	
1.2. Sumažinti socialinę ekonominę gyventojų diferenciaciją šalies ir bendruomenių lygmeniu										
Mirt. nuo išorinių priežasčių (V00-Y98) 100 000 gyv.	⬇	63.3	192	69.1	0.80	78.7	200.3		50.1	
SMR nuo išorinių priežasčių (V00-Y98) 100 000 gyv.	⬇	60.8	192	66.3	0.80	75.8	172.2		47.9	
Mokinių, gaunančių nemokamą maitinimą, sk. 1000 moksl.	⬆	331.6	12004	317.0	0.94	352.1	630.3		199.7	
Socialinės pašalpos gavėjų sk. 1000 gyv.	⬆	17.9	5434	17.9	0.75	23.9	79.7		4.2	
Serg. tuberkulioze (A15-A19) 100 000 gyv. (TB registro duomenys)	⬇	11.2	34	12.7	2.14	21.6	84.4		0.0	
Sergamumas tuberkulioze (+ recidyvai) (A15-A19) 100 000 gyv.	⬇	13.8	42	14.4	0.56	24.6	98.5		0.0	

(TB registro duomenys)									
2 tikslas. Sukurti sveikatai palankią fizinę darbo ir gyvenamąją aplinką									
2.1. Kurti saugias darbo ir sveikas buities sąlygas, didinti prekių ir paslaugų vartotojų saugumą									
Asmenų, žuvusių ar sunkiai sužalotų darbe, sk. 10 000 gyv.	➡	1.3	24	1.2	1.44	0.9	2.9		0.0
Traumų dėl nukritimų (W00–W19) 65+ m. amžiaus grupėje sk. 10 000 gyv.	➡	163.3	1060	162.1	1.21	134.5	200.6		77.8
Asmenų, pirmą kartą pripažintų neįgaliais, sk. 10 000 gyv.	⬆	49.3	907	61.0	0.75	65.7	116.7		46.6
Naujai susirgusių žarnyno infekcinėmis ligomis (A00-A08) asmenų skaičius 10 000 gyv. (ULAC duom.)	⬇	46.8	1421	35.4	1.31	35.7	92.1		0.0
2.2. Kurti palankias sąlygas saugiai leisti laisvalaikį									
Mirt. nuo paskendimo (W65–W74) 100 000 gyv.	⬇	0.7	2	1.3	0.25	2.8	28.7		0.0
SMR nuo paskendimo (W65–W74) 100 000 gyv.	⬇	0.6	2	1.3	0.22	2.7	31.4		0.0
Mirt. nuo nukritimo (W00–W19) 100 000 gyv.	⬇	11.5	35	13.9	0.79	14.6	46.0		0.0
SMR nuo nukritimo (W00–W19) 100 000 gyv.	⬇	10.1	35	12.8	0.71	14.2	35.2		0.0
2.3. Mažinti avaringumą ir traumų kelių eismo įvykiuose skaičių									
Mirt. transporto įvykiuose (V00–V99) 100 000 gyv.	➡	4.9	15	4.4	0.79	6.2	36.6		0.0
SMR transporto įvykiuose (V00–V99) 100 000 gyv.	⬆	4.9	15	4.3	0.79	6.2	28.5		0.0
Pėsčiųjų mirt. nuo transporto įvykių (V00–V09) 100 000 gyv.	⬇	0.7	2	1.2	0.64	1.1	13.0		0.0
Pėsčiųjų standartizuotas mirtingumas nuo transporto įvykių (V00–V09) 100 000 gyv.	⬇	0.7	2	1.1	0.64	1.1	10.3		0.0
Traumų dėl transporto įvykių (V00–V99) sk. 10 000 gyv.	⬇	4.5	136	4.3	0.83	5.4	9.9		0.0
2.4. Mažinti oro, vandens ir dirvožemio užterštumą, triukšmą									
Į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmestų teršalų kiekis, tenkantis 1 kv. km	➡	26630.6	26631	26521.8	33.38	797.8	32935.2		20.0

3 tikslas. Formuoti sveiką gyvenimą ir jos kultūrą										
3.1. Sumažinti alk. gėrimų, tabako, neteisėtą narkotinių ir psich. medžiagų vartojimą ir prieinamumą										
Mirt. nuo narkotikų sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.	➡	3.3	10	3.5	0.94	3.5	14.3		0.0	
SMR nuo narkotikų sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.	➡	3.2	10	3.4	0.91	3.5	17.2		0.0	
Mirt. nuo alkoholio sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.	⬆	18.1	55	20.2	0.83	21.8	78.5		0.0	
SMR nuo alkoholio sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.	⬆	17.6	55	20.8	0.81	20.5	70.3		0.0	
Gyv. sk., tenkantis 1 tabako licencijai	➡	171.2	303526	172.7	0.86	199.6	66.3		384.2	
Gyv. sk., tenkantis 1 alkoholio licencijai	➡	136.5	303526	145.0	0.84	162.8	34.5		325.6	
Nusikalstamos veikos, susijusios su narkotikais 100 000 gyv.	⬆	120.9	367	100.2	1.47	82.5	417.9		0.0	
3.2. Skatinti sveikos mitybos įpročius										
Kūdikų, žindyti išimtinai krūtimi iki 6 mėn. amžiaus, dalis (proc.) (2019)	➡	40.4	1752	41.3	1.07	37.8	6.6		62.1	
4 tikslas. Užtikrinti kokybišką ir efektyvią sveikatos priežiūrą, orientuotą į gyventojų poreikius										
4.1. Užtikrinti sveikatos sistemos tvarumą ir kokybę, plėtojant sveikatos technologijas, kurių efektyvumas pagrįstas mokslo įrodymais										
Išvengiamų hospitalizacijų (IH) sk. 1 000 gyv.	⬇	19.3	5811	15.9	0.92	20.9	43.8		9.9	
IH dėl cukrinio diabeto sk. (18+ m.) 1 000 gyv.	➡	2.0	491	1.8	1.05	1.9	3.7		0.8	
4.2. Plėtoti sveikatos infrastruktūrą ir gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, saugą, prieinamumą ir į pacientą orientuotą sveikatos priežiūrą										
Slaugytojų, tenkančių vienam gydytojui, sk. (2019)	➡	1.1	3890	1.1	0.65	1.7	1.1		6.0	
Šeimos gydytojų sk. 10 000 gyv. (2019)	⬆	13.8	400	13.7	1.92	7.2	2.5		13.8	
Apsilankymų pas gydytojus sk. 1 gyv.	➡	10.3	3112123	10.2	1.13	9.1	5.5		11.0	
Sergamumas vaistams atsparia tuberkulioze (A15-A19) (visi) 100 000 gyv. (TB registro duomenys)	⬇	2.6	8	1.7	0.65	4.0	28.7		0.0	
Serg. vaistams atsparia tuberkulioze (A15-A19) 100 000 gyv. (TB registro duomenys)	⬇	1.3	4	1.1	0.50	2.6	24.4		0.0	
Serg. ŽIV ir LPL (B20-B24, Z21, A50-A54, A56) 10 000 gyv. (ULAC duomenys)	➡	3.3	101	2.9	1.50	2.2	4.2		0.0	
4.3. Pagerinti motinos ir vaiko sveikatą										

Kūdikių mirtingumas 1000 gyvų gimusių	↑	3.4	8	2.4	1.21	2.8	40.0		0.0
2 m. vaikų tymų, epideminio parotito, raudonukės (1 dozė) skiepavimo apimtys, %	→	84.4	2999	87.1	0.97	86.7	50.0		100.0
1 m. vaikų difterijos, stabligės, kokliušo, poliomieliito, Haemophilus influenzae B skiepavimo apimtys (3 dozės), %	→	90.7	3019	91.1	1.01	89.9	72.0		100.0
Vaikų (6-14 m.) dalis, dalyvavusi dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje, %	→	10.5	2261	9.3	0.91	11.6	2.5		43.2
Vaikų (7-17 m.), neturinčių ęduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų, dalis (proc.)	↑	23.3	7569	22.3	0.98	23.8	4.8		33.5
Paauglių (15–17 m.) gimdymų sk. 1000 15-17 m. moterų	→	1.5	6	2.1	1.07	1.4	14.6		0.0
4.4. Stiprinti lėtinių neinfekcinių ligų prevenciją ir kontrolę									
Mirt. nuo kraujotakos sist. ligų (I00-I99) 100 000 gyv.	↓	638.8	1939	705.2	1.90	670.8	1235.6		383.1
SMR nuo kraujotakos sist. ligų (I00-I99) 100 000 gyv.	↓	583.8	1939	653.5	0.89	659.1	953.5		453.1
Mirt. nuo piktybinių navikų (C00-C96) 100 000 gyv.	→	250.1	759	268.1	0.92	271.1	450.4		195.0
SMR nuo piktybinių navikų (C00-C96) 100 000 gyv.	↓	228.1	759	244.8	0.89	256.0	394.1		210.6
Mirt. nuo cerebrovaskulinių ligų (I60-I69) 100 000 gyv	↓	105.1	319	125.6	0.68	154.0	497.3		24.4
SMR nuo cerebrovaskulinių ligų (I60-I69) 100 000 gyv	↓	94.9	319	114.4	0.63	150.5	432.0		15.8
Serg. II tipo cukriniu diabetu (E11) 10 000 gyv.	↑	71.2	2162	74.1	1.02	70.00	112.1		31.1
Tikslinės populiacijos dalis %, 2 metų bėgyje dalyvavusi krūties vėžio programoje	↑	69.5	31357	65.2	1.16	59.7	27.0		76.5
Tikslinės populiacijos dalis %, 3 metų bėgyje dalyvavusi gimdos kaklelio programoje	↑	67.7	49838	60.9	1.12	60.3	32.7		73.7
Tikslinės populiacijos dalis	↑	64.7	61066	61.7	1.15	56.5	33.8		67.7

% , 2 metų bėgyje dalyvavusi storosios žarnos vėžio programoje									
Tikslinės populiacijos dalis % , dalyvavusi SKL programoje	↑	47.0	29502	49.6	0.55	42.8	19.5		58.3

2 pav. 2023 m. Kauno m. savivaldybės sveikatos ir su sveikata susijusių rodiklių profilis

Atsižvelgiant į LSS iškeltus uždavinius tikslams pasiekti bei remiantis lentelėje pateiktomis rodiklių reikšmėmis, matoma, kad:

1.1. Uždavinio „**sumažinti skurdo lygį ir nedarbą**“ 4/6 rodiklių pateko į žaliąją zoną, likę – raudonąją. Rodikliai savižudybių skaičius (X60-X84) 100 000 gyv. ir standartizuotas mirtingumas nuo tyčinio savęs žalojimo (X60-X84) 100 000 gyv. buvo mažesni už bendrą Lietuvos vidurkį, taip pat stebima šių rodiklių mažėjimo tendencija. Bandymų žudytis skaičiaus (X60–X64, X66–X84) 100 000 gyventojų rodiklis didėja, tačiau išliko mažesnis už Lietuvos vidurkį. Ilgalaikio nedarbo lygio (darbo jėgos %) rodiklis didėja ir analizuojamu laikotarpiu buvo didesnis už Lietuvos vidurkį. Gyventojų skaičiaus pokytis 1000 gyv. 2023 m. buvo teigiamas, tačiau buvo prastesnis už Lietuvos vidurkį.

1.2. Uždavinio „**sumažinti socialinę ekonominę gyventojų diferenciaciją šalies ir bendruomenių lygmeniu**“ visi rodikliai pateko į žaliąją zoną. Visi rodikliai buvo geresni už Lietuvos vidurkį. Stebima visų rodiklių, išskyrus mokinių, gaunančių nemokamą maitinimą, skaičius 1000 moksleivių ir socialinių pašalpų gavėjų, skaičius 1000 gyventojų, reikšmių mažėjimo tendencija.

2.1. Uždavinio „**kurti sveikas ir saugias darbo bei buities sąlygas, didinti prekių ir paslaugų vartotojų saugumą**“ 1/4 rodiklių pateko į žaliąją zoną, 3/4 – raudonąją. Rodiklis traumų dėl nukritimų (W00–W19) 65+ m. amžiaus grupėje skaičius 10 000 gyv. 2023 m. buvo prastesnis už Lietuvos vidurkį. Rodiklis naujai susirgusių žarnyno infekcinėmis ligomis (A00-A08) asmenų skaičius 10 000 gyv. 2023 m. buvo prastesnis už Lietuvos vidurkį, tačiau stebima mažėjanti šio rodiklio tendencija. Asmenų, žuvusių ar sunkiai sužalotų darbe, skaičiaus 10 000 gyv. rodiklis buvo prastesnis už Lietuvos vidurkį.

2.2. Uždavinio „**kurti sveikas ir palankias sąlygas saugiai leisti laisvalaikį**“ visi rodikliai pateko į žaliąją zoną. Visi rodikliai buvo geresni už Lietuvos vidurkį. Stebima visų rodiklių mažėjimo tendencija.

2.3. Uždavinio „**mažinti avaringumą ir traumų kelių eismo įvykiuose skaičių**“ 5/5 rodiklių pateko į žaliąją zoną. Visi šio uždavinio rodikliai buvo geresni už Lietuvos vidurkį. Stebima visų rodiklių, išskyrus standartizuoto mirtingumo transporto įvykiuose (V00-V99) 100 000 gyv., reikšmių mažėjimo tendencija.

2.4. Uždavinio „**mažinti aplinkos užterštumą, triukšmą**“ rodiklis į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmestų teršalų kiekis, tenkantis 1 kv. km, pateko į raudonąją zoną, buvo prastesnis už Lietuvos vidurkį.

3.1. Uždavinio „**sumažinti alkoholinių gėrimų, tabako vartojimą, neteisėtą narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimą ir prieinamumą bei azartinių lošimų, kompiuterinių žaidimų ir pan. prieinamumą**“ 2/7 rodiklių pateko į geltonąją zoną, 2/7 – žaliąją, kiti – raudonąją. Rodiklis mirtingumas nuo narkotikų sąlygotų priežasčių 100 000 gyv., standartizuotas mirtingumas nuo narkotikų sąlygotų priežasčių 100 000 gyv., mirtingumas nuo alkoholio sąlygotų priežasčių 100

000 gyv. ir standartizuotas mirtingumas nuo alkoholio sąlygotų priežasčių 100 000 gyv. buvo geresni už Lietuvos vidurkį. Gyventojų skaičiaus, tenkančio 1 tabako licencijai ir gyventojų skaičiaus, tenkančio 1 alkoholio licencijai, rodikliai buvo geresni už Lietuvos vidurkį, tačiau 2023 m. nekito lyginant su 2022 m.

3.2. Uždavinio „**skatinti sveikos mitybos įpročius**“ rodiklis kūdikių, žindytų išimtinai krūtimi iki 6 mėn. amžiaus, dalis (proc.) pateko į žaliąją zoną ir buvo geresnis už Lietuvos vidurkį.

4.1. Uždavinio „**užtikrinti sveikatos sistemos tvarumą ir kokybę, plėtojant sveikatos priežiūros technologijas, kurių efektyvumas pagrįstas mokslo įrodymais**“ 1/2 rodiklių pateko į žaliąją zoną, likęs – geltonąją. Išvengiamų hospitalizacijų (IH) skaičiaus 1 000 gyv. rodiklis buvo geresnis už Lietuvos vidurkį, stebima šio rodiklio didėjimo tendencija.

4.2. Uždavinio „**plėtoti sveikatos infrastruktūrą ir gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, saugą, prieinamumą ir į pacientą orientuotą sveikatos priežiūrą**“ 4/6 rodiklių pateko į žaliąją zoną, 2/6 – raudonąją. Rodikliai slaugytojų, tenkančių vienam gydytojui, skaičius ir sergamumas ŽIV ir LPL (B20-B24, Z21, A50-A54, A56) 10 000 gyv. buvo prastesni už Lietuvos vidurkį, tačiau 2023 m. nekito lyginant su 2022 m.

4.3. Uždavinio „**gerinti motinos ir vaiko sveikatą**“ 2/6 rodiklių pateko į geltonąją zoną, 3/6 – raudonąją, kiti – žaliąją. Kūdikių mirtingumo 1000 gyvų gimusių, 2 metų vaikų tyimų, epideminio parotito, raudonukės (1 dozė) skiepavimo apimčių proc., paauglių (15–17 m.) gimdymų skaičiaus 1000-iai 15-17 m. moterų, vaikų (6-14 m.) dalis, dalyvavusi dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje (proc.), išskyrus 1 metų vaikų difterijos, stabligės, kokliušo, poliomielito, Haemophilus influenzae B skiepavimo apimčių (3 dozės) proc. ir vaikų (7-17 m.), neturinčių eduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų, dalis (proc.), rodikliai buvo prastesni už Lietuvos vidurkį.

4.4. Uždavinio „**stiprinti lėtinių neinfekcinių ligų prevenciją ir kontrolę**“ 10/11 rodiklių pateko į žaliąją zoną, 1/11 – raudonąją. Visi rodikliai, išskyrus sergamumas II tipo cukriniu diabetu (E11) 10 000 gyv., buvo geresni už Lietuvos vidurkį.

Remiantis (2 pav.) pateiktais rezultatais ir įvertinus Kauno m. savivaldybės rodiklio santykį su Lietuvos vidurkiu, matoma, jog 2023 m.:

1. 40 rodiklių reikšmės yra geresnės už Lietuvos vidurkį (žalioji zona):

- 1.1. Išvengiamas mirtingumas, proc. – pagal jungtinį EBPO ir Eurostato sąrašą.
- 1.2. Savižudybių sk. (X60-X84) 100 000 gyv.
- 1.3. SMR nuo tyčinio savęs žalojimo (X60-X84) 100 000 gyv.
- 1.4. Bandymų žudyti skaičius (X60-X64, X66-X84) 100 000 gyventojų.
- 1.5. Mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokyklose, skaičius 1 000 moksl.
- 1.6. Mirt. nuo išorinių priežasčių (V00-Y98) 100 000 gyv.
- 1.7. SMR nuo išorinių priežasčių (V00-Y98) 100 000 gyv.
- 1.8. Mokinių, gaunančių nemokamą maitinimą, sk. 1000 moksl.
- 1.9. Socialinės pašalpos gavėjų sk. 1000 gyv.
- 1.10. Serg. tuberkulioze (A15-A19) 100 000 gyv. (TB registro duomenys).
- 1.11. Sergamumas tuberkulioze (+ recidyvai) (A15-A19) 100 000 gyv. (TB registro duomenys).
- 1.12. Asmenų, pirmą kartą pripažintų neįgaliais, sk. 10 000 gyv.
- 1.13. Mirt. nuo paskendimo (W65-W74) 100 000 gyv.
- 1.14. SMR nuo paskendimo (W65-W74) 100 000 gyv.
- 1.15. Mirt. nuo nukritimo (W00-W19) 100 000 gyv.
- 1.16. SMR nuo nukritimo (W00-W19) 100 000 gyv.
- 1.17. Mirt. transporto įvykiuose (V00-V99) 100 000 gyv.

- 1.18. SMR transporto įvykiuose (V00-V99) 100 000 gyv.
- 1.19. Pėsčiųjų mirt. nuo transporto įvykių (V00-V09) 100 000 gyv.
- 1.20. Pėsčiųjų standartizuotas mirtingumas nuo transporto įvykių (V00-V09) 100 000 gyv.
- 1.21. Traumų dėl transporto įvykių (V00-V99) sk. 10 000 gyv.
- 1.22. Mirt. nuo alkoholio sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.
- 1.23. SMR nuo alkoholio sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.
- 1.24. Kūdikių, žindytų išimtinai krūtimi iki 6 mėn. amžiaus, dalis (proc.).
- 1.25. Išvengiamų hospitalizacijų (IH) sk. 1 000 gyv.
- 1.26. Šeimos gydytojų sk. 10 000 gyv.
- 1.27. Apsilankymų pas gydytojus sk. 1 gyv.
- 1.28. Sergamumas vaistams atsparia tuberkulioze (A15-A19) (visi) 100 000 gyv. (TB registro duomenys).
- 1.29. Serg. vaistams atsparia tuberkulioze (A15-A19) 100 000 gyv. (TB registro duomenys).
- 1.30. 1 m. vaikų difterijos, stabligės, kokliušo, poliomiellito, Haemophilus influenzae B skiepijimo apimtys (3 dozės), %.
- 1.31. Mirt. nuo kraujotakos sist. ligų (I00-I99) 100 000 gyv.
- 1.32. SMR nuo kraujotakos sist. ligų (I00-I99) 100 000 gyv.
- 1.33. Mirt. nuo piktybinių navikų (C00-C96) 100 000 gyv.
- 1.34. SMR nuo piktybinių navikų (C00-C96) 100 000 gyv.
- 1.35. Mirt. nuo cerebrovaskulinių ligų (I60-I69) 100 000 gyv.
- 1.36. SMR nuo cerebrovaskulinių ligų (I60-I69) 100 000 gyv.
- 1.37. Tikslinės populiacijos dalis %, 2 metų bėgyje dalyvavusi krūties vėžio programoje.
- 1.38. Tikslinės populiacijos dalis %, 3 metų bėgyje dalyvavusi gimdos kaklelio programoje.
- 1.39. Tikslinės populiacijos dalis %, 2 metų bėgyje dalyvavusi storosios žarnos vėžio programoje.
- 1.40. Tikslinės populiacijos dalis %, dalyvavusi ŠKL programoje.
2. **15 rodiklių reikšmės yra prastesnės nei Lietuvos vidurkis (raudonoji zona):**
 - 2.1. Ilgalaikio nedarbo lygis, darbo jėgos %.
 - 2.2. Gyv. skaičiaus pokytis 1000 gyv.
 - 2.3. Asmenų, žuvusių ar sunkiai sužalotų darbe, sk. 10 000 gyv.
 - 2.4. Traumų dėl nukritimų (W00-W19) 65+ m. amžiaus grupėje sk. 10 000 gyv.
 - 2.5. Naujai susirgusių žarnyno infekcinėmis ligomis (A00-A08) asmenų skaičius 10 000 gyv. (ULAC duom.).
 - 2.6. Į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmestų teršalų kiekis, tenkantis 1 kv. km.
 - 2.7. Gyv. sk., tenkantis 1 tabako licencijai.
 - 2.8. Gyv. sk., tenkantis 1 alkoholio licencijai.
 - 2.9. Nusikalstamos veikos, susijusios su narkotikais 100 000 gyv.
 - 2.10. Slaugytojų, tenkančių vienam gydytojui, sk.
 - 2.11. Serg. ŽIV ir LPL (B20-B24, Z21, A50-A54, A56) 10 000 gyv. (ULAC duomenys)
 - 2.12. 2 m. vaikų tymų, epideminio parotito, raudonukės (1 dozė) skiepijimo apimtys, %.
 - 2.13. Vaikų (6-14 m.) dalis, dalyvavusi dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje, %.
 - 2.14. Vaikų (7-17 m.), neturinčių ėduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų, dalis (proc.).
 - 2.15. Serg. II tipo cukriniu diabetu (E11) 10 000 gyv.

SAVIVALDYBĖS PRIORITETINIŲ PROBLEMŲ ANALIZĖ

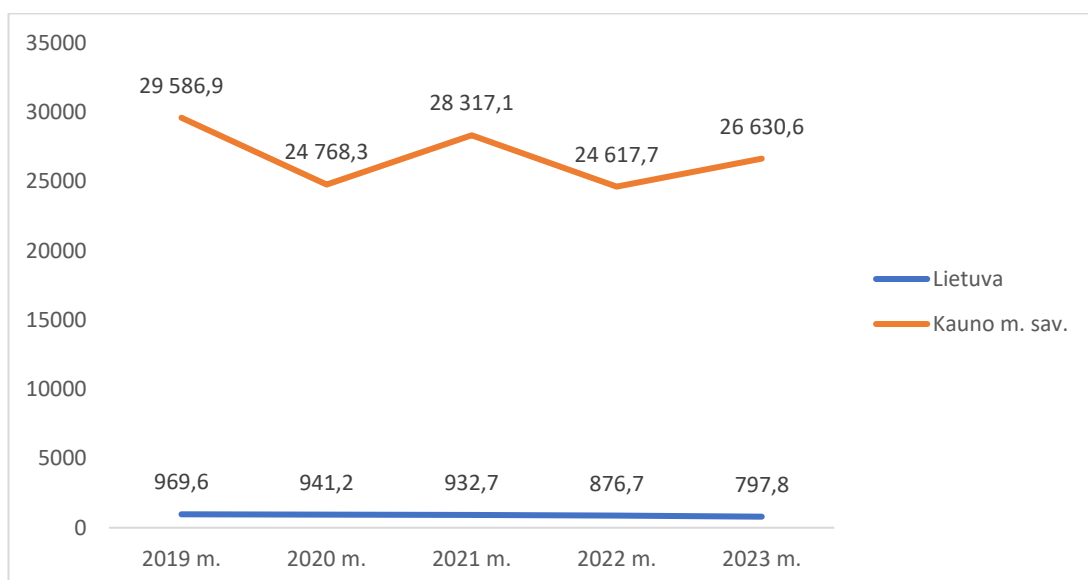
Kauno miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras iš visų pagrindinių rodiklių savivaldybėje, kurie patenka į raudonąją zoną, detaliai analizei pasirinko prasčiausius Kauno miesto rodiklius:

1. Į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmestų teršalų kiekis, tenkantis 1 kv. km.;
2. Traumų dėl nukritimų (W00–W19) 65+ m. amžiaus grupėje sk. 10 000 gyv.
3. Serg. II tipo cukriniu diabetu (E11) 10 000 gyv.

1. Prioritetinė problema.

Į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmestų teršalų kiekis, tenkantis 1 kv. km.

Higienos instituto sveikatos informacijos centro duomenimis, 2019–2023 m. į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmetamų teršalų kiekis, tenkantis 1 kv. km. Lietuvoje buvo stabilus ir siekė apie 800–1000 kg/kv. km. Tuo pačiu analizuojamu laikotarpiu, Kauno mieste šis rodiklis stipriai viršijo Lietuvos rodiklį ir siekė apie 26630–30000 kg/kv. km. (3 pav.).

3 pav. Į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmestų teršalų kiekis, tenkantis 1 km² 2019–2023 m. Kauno mieste ir Lietuvoje

Šaltinis: Higienos instituto Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema

Valstybės duomenų agentūros duomenimis, daugiausiai 2023 m. Lietuvoje, taip pat ir Kauno mieste, išmestų į aplinkos orą iš stacionarių taršos šaltinių buvo dujinių ir skystųjų medžiagų, anglies monoksido bei lakių organinių junginių (1 lentelė).

1 lentelė Teršalai išmesti į aplinkos orą iš stacionarių šaltinių Lietuvoje ir Kauno mieste 2023 m.

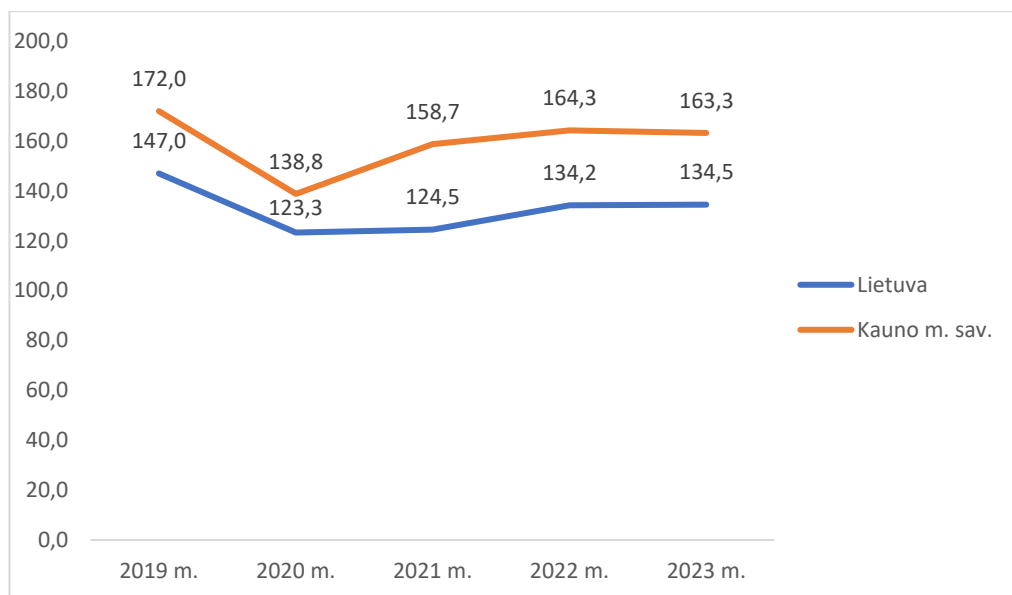
Vietovė	Kietosios medžiagos	Dujinės ir skystosios medžiagos	Sieros dioksidas	Azoto oksidai	Anglies monoksidas	Lakūs organiniai junginiai	Fluoras ir kt. teršalai
Kauno m.	129,83	4 051,17	69,95	568,98	1 612,95	1 746,55	52,74
Lietuva	3 037,65	49 048,94	7 559,48	8 095,42	18 128,33	12 448,63	2 817,08

Šaltinis: Valstybės duomenų agentūra

2. Prioritetinė problema.

Traumų dėl nukritimų (W00–W19) 65+ m. amžiaus grupėje skaičius 10 000 gyv.

Remiantis Higienos instituto duomenimis, 2019–2023 m. traumų dėl nukritimų skaičiaus 65+m. amžiaus grupėje rodiklis 10 000 gyventojų Kauno mieste buvo didesnis nei bendras Lietuvos vidurkis. (4 pav.).

4 pav. Traumų dėl nukritimų (W00–W19) 65+ m. amžiaus grupėje skaičius Lietuvoje ir Kauno mieste 10 000 gyventojų 2019–2023 m. Šaltinis: Higienos instituto Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema

Kauno mieste bei Lietuvoje 2023 m. daugiausiai ambulatoriškai gydomų ligonių patyrė klubų, kojų, pečių lanko, rankos sužalojimus dėl nukritimų, mažiausiai – pilvo, juosmens, stuburo ir dubens sužalojimus. Daugiausiai stacionare gydomų ligonių, patyrusių traumas dėl nukritimų, tiek Lietuvoje, tiek Kaune, buvo dėl klubų ir kojų sužalojimų, mažiausiai – kaklo ir krūtinės ląstos sužalojimų (2 lentelė).

2 lentelė. Ambulatorinių ir stacionarių ligonių skaičius, patyrusių traumas dėl nukritimų, 65+ m. amžiaus grupėje 1000 gyv. Kauno mieste ir Lietuvoje pagal sužalojimo sritį

Vietovė	Amb./ Stac.*	Galvos	Kaklo ir krūtinės ląstos	Pilvo, juosmens, stuburo ir dubens	Pečių lanko ir rankos	Klubų ir kojų
Kauno m.	Amb.	10,81	7,33	4,42	22,32	24,17
	Stac.	1,69	0,68	1,12	5,45	7,04
Lietuva	Amb.	9,77	5,75	3,8	18,4	17,84
	Stac.	1,24	0,76	1,13	3,03	7,15

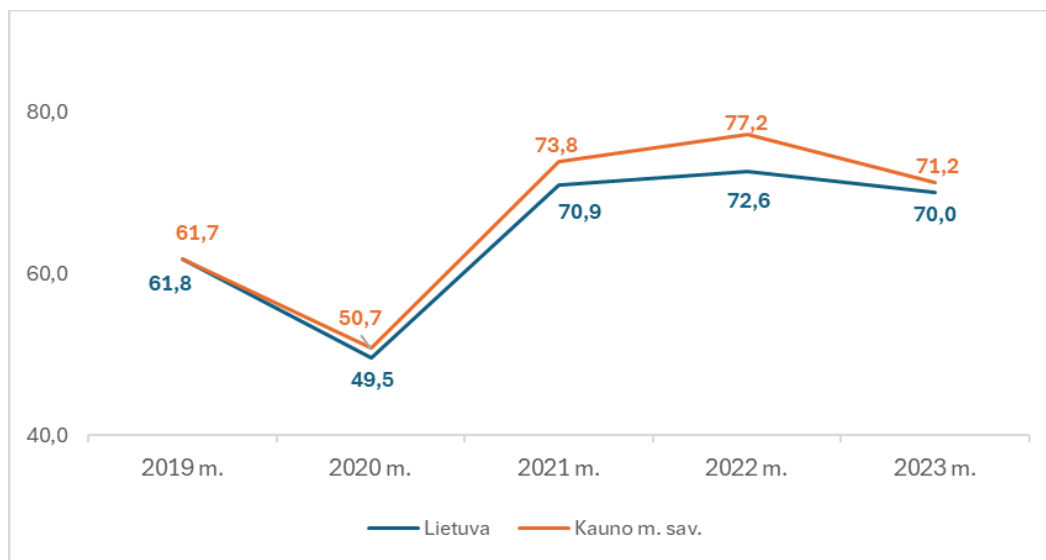
* Amb. – ambulatorinių ligonių skaičius; Stac. – stacionarių ligonių skaičius

Šaltinis: Higienos instituto sveikatos statistinių duomenų portalas

3. Prioritetinė problema.

Sergamumas II tipo cukriniu diabetu (E11) 10 000 gyv.

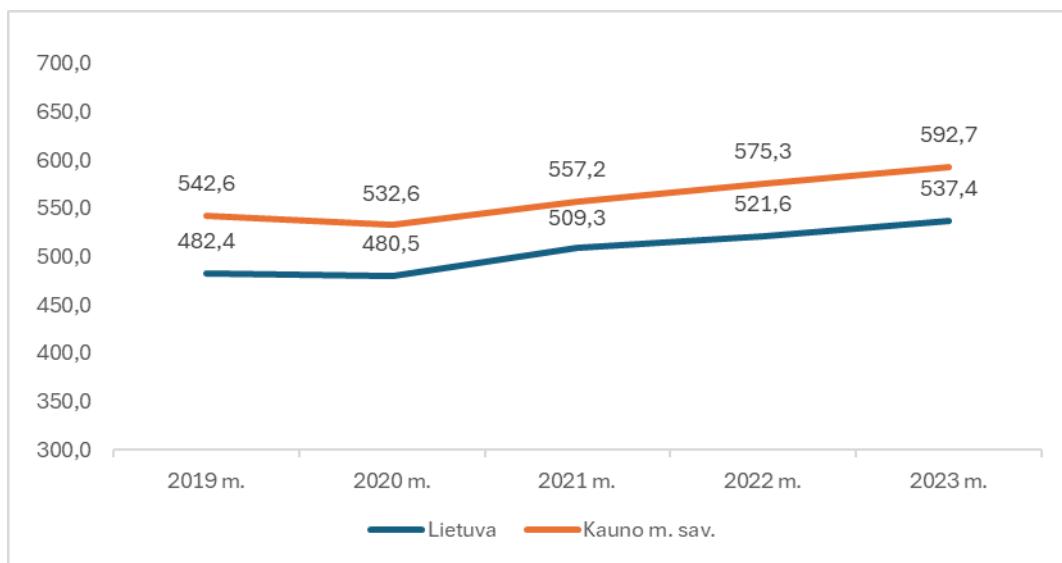
Vertinant Higienos instituto duomenis, matoma, kad 2023 m. Lietuvoje, sergančių II tipo cukriniu diabetu asmenų skaičius siekė 154 314, Kauno mieste 17 991. Lyginant Kauno miesto ir Lietuvos sergamumo cukriniu diabetu rodiklį 10 000 gyventojų, pastebima, kad Kauno mieste 2019–2023 m. rodiklis buvo didesnis nei Lietuvos (5 pav.).

5 pav. Sergamumas II tipo cukriniu diabetu (E11) Lietuvoje ir Kauno mieste 10 000 gyventojų 2019–2023 m.

Šaltinis: Higienos instituto sveikatos statistinių duomenų portalas

Analizuojant gyventojų ligotumo II tipo cukriniu diabetu 10 000 gyventojų rodiklį, stebima didėjimo tendencija tiek Kauno mieste, tiek bendrai Lietuvoje. Pastebėta, kad 2019–2023 m. ligotumas II tipo cukriniu diabetu Kaune buvo didesnis nei Lietuvos vidurkis (6 pav.).

6 pav. Ligtumas II tipo cukriniu diabetu (E11) Lietuvoje ir Kauno mieste 10 000 gyventojų 2019–2023 m. Šaltinis: Higienos instituto Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema

IŠVADOS

1. 65,6 proc. Kauno miesto savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos rodiklių reikšmių pateko į žaliąją zoną, 9,8 proc. į geltonąją, o 24,6 proc. – raudonąją zoną.
2. Kauno miesto savivaldybėje 2023 m. stebima 51,0 proc. rodiklių gerėjimo ir 18,0 proc. – blogėjimo tendencija.
3. Kauno miesto savivaldybėje 2023 m. 29,5 proc. rodiklių buvo prastesni už Lietuvos vidurkį.
4. Geriausiai Kauno miesto savivaldybėje sekasi įgyvendinti pirmąją Lietuvos sveikatos programos tikslą „Sukurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį“.

REKOMENDACIJOS

Politikos formuotojams

1. Lietuvos sveikatos programos antrojo tikslo 2.1. uždavinio „Kurti saugias darbo ir sveikas buitines sąlygas, didinti prekių ir paslaugų vartotojų saugumą“ rodikliui:
Traumų, dėl nukritimų (W00–W19) 65+ m. amžiaus grupėje, skaičius 10 000 gyv.
 - Gerinti esamas bei kurti naujas pėsčiųjų takų infrastruktūras.
 - Užtikrinti pakankamą viešųjų erdvių, pėsčiųjų takų priežiūrą šaltuoju laikotarpiu (valyti, barstyti šaligatvius ir kitas viešąsias erdves).**Asmenų, žuvusių ar sunkiai sužalotų darbe, skaičius 10 000 gyv.**
 - Gerinti darbuotojų informavimo, apie saugos ir sveikatos norminių teisės aktų (darbuotojams privalomų vykdyti instrukcijų, taisyklių) reikalavimus, kontrolę.
 - Didinti darbų saugos patikrinimų skaičių Kauno miesto savivaldybės ūkio subjektuose.
2. Lietuvos sveikatos programos antrojo tikslo 2.4. uždavinio „Mažinti oro, vandens ir dirvožemio užterštumą, triukšmą“ rodikliui:
Į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmestų teršalų kiekis, tenkantis 1 kv. km
 - Didinti stacionarių taršos šaltinių objektų patikrinimų apimtį, siekiant nustatyti neatitikimus teisės aktams, teikti rekomendacijas neatitikimų šalinimams.
3. Lietuvos sveikatos programos trečiojo tikslo 3.1. uždavinio „sumažinti alkoholinių gėrimų, tabako, neteisėtą narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimą ir prieinamumą“ rodikliui:
Gyventojų skaičius, tenkantis 1 tabako ir 1 alkoholio licencijai
 - Periodiškai peržiūrėti išduotų licencijų sąrašus ir įvertinus pagal Valstybės įmonės Registrų centro Juridinių asmenų registrą, kai įmonė likviduota ir išregistruota iš juridinių asmenų registro, panaikinti tabako ir alkoholio licencijų galiojimą, pagal Tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo bei Alkoholio kontrolės įstatymo nuostatas.

Specialistams dėl:

4. Lietuvos sveikatos programos antrojo tikslo 2.1. uždavinio „Kurti saugias darbo ir sveikas buitines sąlygas, didinti prekių ir paslaugų vartotojų saugumą“ rodikliams:
Asmenų, žuvusių ar sunkiai sužalotų darbe, sk. 10 000 gyv.
 - Didinti atliekamų darbų saugos patikrinimų skaičių Kauno miesto ūkio subjektuose.
 - Didinti gyventojų informuotumą darbų saugos ir sveikatos klausimais.**Traumų, dėl nukritimų (W00–W19) 65+ m. amžiaus grupėje, skaičius 10 000 gyv.**
 - Skatinti vyresnio amžiaus gyventojus įsitraukti į fizinio aktyvumo veiklas, siekiant pagerinti jų koordinaciją ir pusiausvyrą.**Naujai susirgusių žarnyno infekcinėmis ligomis (A00-A08) asmenų skaičius 10 000 gyv.**
 - Didinti gyventojų informuotumą apie žarnyno infekcijas, jų plitimo bei išvengimo būdus.
 - Gerinti vaikų asmeninės higienos įgūdžius.
5. Lietuvos sveikatos programos ketvirtoje tikslo 4.2. uždavinio „Plėtoti sveikatos infrastuktūrą ir gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, saugą, prieinamumą ir į pacientą orientuotą sveikatos priežiūrą“ rodikliui:
Sergamumas ŽIV ir LPL (B20-B24, Z21, A50-A54, A56) 10 000 gyv.
 - Didinti gyventojų informuotumą apie ŽIV ir lytiškai plintančias infekcijas, jų plitimo bei išvengimo būdus.
 - Užtikrinti ankstyvos, anonimiškos diagnostikos prieinamumą.
6. Lietuvos sveikatos programos ketvirtoje tikslo 4.4. uždavinio „Stiprinti lėtinių neinfekcinių ligų prevenciją ir kontrolę“ rodikliui:
Sergamumas II tipo cukriniu diabetu (E11) 10 000 gyv.

- Didinti asmenų informuotumą apie įvairių tipų cukrinio diabeto rizikos veiksnius, galimas komplikacijas, ligos išvengimo būdus.
- Skatinti šeimos gydytojus kviesti savo pacientus į programą, skirtą širdies ir kraujagyslių ligų bei cukrinio diabeto prevencijai.
- Skatinti sveikų asmenų dalyvavimą sveikatos stiprinimo programoje, skirtoje širdies ir kraujagyslių ligų bei cukrinio diabeto prevencijai.